

การใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติของวิทยาลัยเทคนิคในประเทศไทย

นาถระพินทร์ เบ็ญจวงศ์*

บทคัดย่อ

สรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการนำเอาระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ในวิทยาลัยเทคนิคทั่วประเทศ จำนวน 66 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่รับผิดชอบระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ส่วนใหญ่มีความรู้คอมพิวเตอร์ในการใช้โปรแกรมสำนักงาน ประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ 1 ปีขึ้นไป ฮาร์ดแวร์ที่ใช้ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ เครื่องอ่านบาร์โค้ด ซอฟต์แวร์ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นซอฟต์แวร์สำเร็จรูป ที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ ISIS 2000 ชุดคำสั่งที่ใช้ส่วนใหญ่ มี 3 ชุดคำสั่ง ได้แก่ ชุดคำสั่งงานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากร ชุดคำสั่งงานสืบค้นทรัพยากร โดยวิธีออนไลน์ ชุดคำสั่งงานบริการยืม-คืน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาบุคลากรไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์มีจำนวนไม่พอเพียงและไม่มีประสิทธิภาพ ซอฟต์แวร์ไม่มีประสิทธิภาพและไม่ได้มาตรฐาน ขาดงบประมาณ และมีปัญหาจากการบริการของผู้พัฒนาระบบ ส่วนความต้องการที่มากที่สุดคือ ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ที่ได้มาตรฐานและใช้งานได้ครบทุกระบบงานห้องสมุด ได้รับงบประมาณในการดำเนินงานอย่างพอเพียง และผู้พัฒนาระบบอาจเป็นบุคลากรในหน่วยงานหรือนอกหน่วยงานแต่มีการติดตามผลการดำเนินงานและพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง

หัวเรื่อง : ห้องสมุดอัตโนมัติ ; วิทยาลัยเทคนิค. ห้องสมุด -- โปรแกรมคอมพิวเตอร์

บทนำ

สังคมในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการที่รวดเร็วขึ้น วิทยาการใหม่ๆ สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสมาชิกในสังคม ดังนั้นจึงมีการแข่งขันในด้านต่างๆ เพื่อให้สังคมไทยมีศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ต่อเนื่องมาถึงฉบับที่ 9 ได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมุ่งให้คนอันเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติมีความสามารถและ

พัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้น ซึ่งการศึกษานับเป็นพื้นฐานที่สำคัญในกระบวนการที่ช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพของคนในชาติ

การศึกษาทางอาชีพ หรือการอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อให้มีวิชาชีพ มีทักษะในการทำงาน และประยุกต์ความรู้ที่เรียนประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่ศึกษา พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน มิได้มุ่งเน้นแต่ความชำนาญที่เกิดจากการปฏิบัติงานเท่านั้น แต่ยังสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัด

* อาจารย์ประจำวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม som_noi@yahoo.com

การศึกษาและส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง นอกเหนือจากความรู้ที่ได้จากครูผู้สอน ดังนั้น ห้องสมุดในฐานะแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของสถานศึกษา จึงต้องมีการปรับ กลยุทธ์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ และทำหน้าที่ในบทบาทของตัวกลางหรือประตูสู่ความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกวิทยาลัยอย่างไร้พรมแดน

กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานหนึ่งในกรมอาชีวศึกษา ที่มีสถานศึกษาในสังกัดเป็นวิทยาลัยเทคนิคทั่วประเทศ จำนวน 115 แห่ง เปิดสอนในสาขาช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม และศิลปกรรม ได้มีความพยายามที่จะพัฒนาห้องสมุดของวิทยาลัยเทคนิคทั่วประเทศให้มีมาตรฐานเดียวกัน และสามารถทำงานร่วมกันในระบบเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ โดยจัดทำโครงการห้องสมุดเทคโนโลยีขั้น วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อจัดหาระบบห้องสมุดอัตโนมัติให้กับสถานศึกษาทั้งหมดของกองวิทยาลัยเทคนิค โดยกำหนดระยะเวลาของโครงการ 3 ระยะ คือ ปีงบประมาณ 2543, 2544 และ 2546 แต่เนื่องจาก กองวิทยาลัยเทคนิคได้แต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบโครงการเฉพาะผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ แต่ไม่มีกรรมการที่มีความรู้ความสามารถทางด้านจัดการห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์ จึงทำให้การจัดหาระบบห้องสมุดอัตโนมัติตามที่กองวิทยาลัยเทคนิคกำหนดคุณสมบัติไว้ ในปี งบประมาณ 2543 มีปัญหาบางประการตามมา วิทยาลัยเทคนิคหลายแห่งไม่นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ได้รับไปใช้ดำเนินงานห้องสมุด ต่อมาในปีงบประมาณ 2544 และ งบ

ประมาณ 2546 กองวิทยาลัยเทคนิคจึงตัดรายการครุภัณฑ์ส่วนที่เป็นซอฟต์แวร์ออก และให้สถานศึกษาไปจัดหาเองตามความเหมาะสม ส่งผลให้วิทยาลัยเทคนิคต้องศึกษาและหาระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่เหมาะสมใช้ในห้องสมุดของตน

แนวทางในการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ จำเป็นจะต้องมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้ได้ระบบที่เหมาะสมกับผู้ใช้ คำนึงกับเงินงบประมาณที่ต้องลงทุน สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างห้องสมุด และที่สำคัญที่สุดคือเป็นระบบที่ทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศทั้งในและนอกห้องสมุดได้ ในเวลาอันรวดเร็ว งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาาระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ใช้ในวิทยาลัยเทคนิคเพื่อให้ทราบถึงสภาพการใช้ ปัญหาในการใช้ และความต้องการของห้องสมุดในการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ เพื่อนำผลการวิจัยเสนอต่อกองวิทยาลัยเทคนิค กำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่เหมาะสม และสามารถสร้างระบบเครือข่ายของห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิค สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศทางด้านอาชีวศึกษา เชื่อมโยงกับเครือข่ายความรู้ทั่วโลก ทำให้ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรู้ในทุกๆ ด้าน ตามเป้าหมายของพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา และนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาประเทศชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับระบบห้องสมุดอัตโนมัติ โครงสร้างและการบริหารงาน

ของวิทยาลัยเทคนิค การดำเนินงานห้องสมุดในวิทยาลัยเทคนิค และโครงการห้องสมุดเทคโนโลยี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จากห้องสมุดที่ได้รับครุภัณฑ์ตามโครงการห้องสมุดเทคโนโลยีและใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติอยู่ถึงปัจจุบัน จำนวนห้องสมุด 66 แห่ง และแบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ห้องสมุด 15 แห่ง โดยคัดเลือกจากห้องสมุดที่ตอบแบบสอบถามสมบูรณ์และพิจารณาจากซอฟต์แวร์ที่ใช้ในปัจจุบันและความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ของหัวหน้างานห้องสมุด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับห้องสมุดและสภาพการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติประกอบด้วย ข้อมูลด้านบุคลากร ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ งบประมาณและผู้พัฒนาระบบ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิค 66 แห่ง ในระหว่างเดือน ตุลาคม-ธันวาคม 2546

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ในด้านบุคลากร ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ งบประมาณและผู้พัฒนาระบบ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ห้องสมุดจำนวน 15 แห่ง ในระหว่างเดือน มกราคม-กุมภาพันธ์ 2547

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุดและสภาพการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางและการบรรยาย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติวิเคราะห์โดยใช้เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติในด้านบุคลากร พบว่า ผู้รับผิดชอบระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ได้แก่ หัวหน้างานห้องสมุด อาจารย์ช่วยงานห้องสมุด และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด มีความรู้ในการใช้โปรแกรมสำนักงาน ประสิทธิภาพในการใช้คอมพิวเตอร์ 1-5 ปี

ด้านฮาร์ดแวร์ พบว่า การใช้คอมพิวเตอร์ส่วนใหญ่เป็นระบบเครือข่าย เครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ในการบันทึกข้อมูล สืบค้นข้อมูล และการบริการยืม-คืน อุปกรณ์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ เครื่องพิมพ์ เครื่องอ่านบาร์โค้ด เครื่องสำรองไฟ และสแกนเนอร์ ด้านซอฟต์แวร์ พบว่า ทั้งหมดผู้พัฒนาระบบเป็นคนไทย ส่วนใหญ่เป็นซอฟต์แวร์สำเร็จรูป ซอฟต์แวร์ที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ ISIS 2000 ชุดคำสั่งที่ใช้ส่วนใหญ่มิชุดคำสั่งงานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากร ชุดคำสั่งงานสืบค้นทรัพยากรออนไลน์ และชุดคำสั่งงานบริการยืม-คืน ด้านงบประมาณ พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับค่อนข้างน้อย ด้านผู้พัฒนาระบบ พบว่า ผู้พัฒนาระบบส่วนใหญ่เป็นบริษัท

2. ปัญหาในการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ในด้านบุคลากรพบว่า บุคลากรห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์และระบบห้องสมุดอัตโนมัติ มีภาระงานมาก ด้านฮาร์ดแวร์พบว่า ฮาร์ดแวร์มีจำนวนไม่เพียงพอและไม่มีประสิทธิภาพ ด้านซอฟต์แวร์พบว่าซอฟต์แวร์ไม่มีประสิทธิภาพและไม่ได้

มาตรฐาน ด้านงบประมาณมีปัญหาในการขาดงบประมาณเพื่อดำเนินการด้านระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ส่วนด้านผู้พัฒนาระบบ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีการศึกษาความต้องการของห้องสมุดก่อนการติดตั้งและไม่ให้บริการหลังการติดตั้งระบบ

3. ความต้องการในการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ พบว่า ต้องการบุคลากรดูแลระบบห้องสมุดอัตโนมัติโดยตรง และมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้คอมพิวเตอร์และระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ด้านฮาร์ดแวร์ต้องการฮาร์ดแวร์ที่มีประสิทธิภาพ และมีจำนวนเพียงพอ ด้านซอฟต์แวร์ ต้องการซอฟต์แวร์ที่มีประสิทธิภาพ ใช้งานได้ครบทุกชุดคำสั่ง ค้นข้อมูลได้ทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด ส่วนงบประมาณ ต้องการงบประมาณที่พอเพียงต่อการดำเนินงานด้านระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ด้านผู้พัฒนาระบบ ต้องการให้ผู้พัฒนาระบบเป็นบุคลากรทั้งในหรือนอกกรมอาชีวศึกษา และพัฒนาซอฟต์แวร์ที่ตรงความต้องการของผู้ใช้

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ

ด้านบุคลากร ห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิค นั้น ส่วนใหญ่บุคลากรที่ดูแลรับผิดชอบระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ได้แก่หัวหน้างานห้องสมุด อาจารย์ช่วยงานห้องสมุด และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด แต่มีห้องสมุดจำนวน 12 แห่ง ที่หัวหน้างานห้องสมุดเป็นผู้รับผิดชอบดูแลระบบห้องสมุดอัตโนมัติคนเดียว ซึ่งในส่วนของหัวหน้างานห้องสมุด และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ต้องทำหน้าที่ทั้งผู้ดูแลระบบ และผู้ใช้ระบบ สอดคล้องกับ น้ำทิพย์

วิภาวิน (2545) ที่กล่าวว่าบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบห้องสมุดอัตโนมัติ นั้น มีทั้งผู้รับผิดชอบดูแลระบบและผู้ใช้ระบบ บุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้คอมพิวเตอร์ในการใช้โปรแกรมสำนักงาน และมีเพียงส่วนน้อยที่มีความรู้ในการใช้โปรแกรมจัดการฐานข้อมูล ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ตามที่น้ำทิพย์ วิภาวิน (2545) กล่าวไว้ บุคลากรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ ตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป

ด้านฮาร์ดแวร์ ห้องสมุดที่ใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ส่วนใหญ่ ใช้เป็นระบบเครือข่าย สอดคล้องกับงานเขียนของ น้ำทิพย์ วิภาวิน (2545) มีเครื่องคอมพิวเตอร์ครบตามความต้องการใช้งาน แต่ขาดแคลนอุปกรณ์ประกอบอื่นๆ เช่น เครื่องพิมพ์เลเซอร์ เครื่องอ่านบาร์โค้ดที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ หน่วยตรวจสอบภายใน (2545) ที่กล่าวไว้ว่า กองวิทยาลัยเทคนิคได้จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์เชื่อมต่อเครือข่ายให้กับห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคทั่วประเทศ 115 แห่ง แต่ไม่ได้กำหนดให้มีเครื่องพิมพ์ไว้ในรายการครุภัณฑ์

ด้านซอฟต์แวร์ ห้องสมุดทั้งหมดใช้

ซอฟต์แวร์ที่ผู้พัฒนาระบบเป็นคนไทย ได้มาโดยการจัดซื้อโปรแกรมสำเร็จรูป ขอบริจาค และพัฒนาโปรแกรมขึ้นเอง ซอฟต์แวร์ที่ใช้ จะมีชุดคำสั่งสมบูรณ์ 3 ชุดคำสั่ง คือ ชุดคำสั่งงานบริการยืม-คืน ชุดคำสั่งงานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากร และชุดคำสั่งงานสืบค้นทรัพยากรโดยวิธีออนไลน์ ซึ่งตรงกับ งานวิจัยของ วัชรินทร์ อินมา (2545) งานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ เป็นงานที่มีการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้มากที่สุด และชุดคำสั่งงาน

วิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการเป็นชุดคำสั่งที่มีการใช้มากที่สุด ทั้งนี้ เพราะเป็นชุดคำสั่งที่ใช้สร้างฐานข้อมูลทรัพยากรของห้องสมุด และมีความสัมพันธ์กับชุดคำสั่งงานบริการยืม-คืน และชุดคำสั่งงานสืบค้นทรัพยากรออนไลน์ (นิริมา สังคะ, 2542 ; น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Schamber (1990) ที่พบว่าชุดคำสั่งงานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการจะต้องมีความสัมพันธ์ กับงานบริการยืม-คืน

ด้านงบประมาณ งบประมาณในด้านระบบห้องสมุดอัตโนมัติ นั้น พบว่ามีค่อนข้างจำกัด แสดงให้เห็นว่า การตัดสินใจของผู้บริหารหน่วยงานในการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ นั้น ขึ้นอยู่กับจำนวนทรัพยากรสารสนเทศ และการให้บริการผู้ใช้ มากกว่าคำนึงถึงงบประมาณที่ห้องสมุดได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Yother (1984)

ด้านผู้พัฒนาระบบ การใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติของวิทยาลัยเทคนิค จะมีผู้พัฒนาระบบ ที่เป็นบริษัท หน่วยงานอื่นๆ และ ผู้พัฒนาระบบที่เป็นบุคลากรในหน่วยงาน ส่วนใหญ่ผู้พัฒนาระบบจะเป็นบริษัทที่พัฒนาซอฟต์แวร์สำเร็จรูป ดูแลซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด ไม่พัฒนาซอฟต์แวร์เพิ่มเติม การแก้ไขข้อขัดข้องค่อนข้างล่าช้า และไม่ฝึกอบรมบุคลากรผู้ใช้ระบบอย่างสม่ำเสมอ

2. ปัญหาในการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ

ปัญหาด้านบุคลากร เป็นปัญหาที่ผู้ใช้ข้อมูลให้ความสำคัญมากที่สุด บุคลากรห้องสมุดส่วนใหญ่ขาดความรู้ความชำนาญในการใช้

คอมพิวเตอร์ ทำให้มีผลต่อการใช้งานระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ Lee (1988) และประภากร แก้ววรรณ (2540) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ของบุคลากรห้องสมุดมีผลต่อการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ

ปัญหาด้านงบประมาณ เป็นปัญหาสำคัญลำดับรอง เนื่องจากห้องสมุดที่นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ ได้รับเงินงบประมาณจำกัด ปัญหางบประมาณมีผลต่อการใช้งานระบบห้องสมุดอัตโนมัติ เนื่องจากการดำเนินงานห้องสมุดอัตโนมัติ จะต้องมีการใช้งบประมาณ ในการฝึกอบรมบุคลากร บำรุงรักษาซอฟต์แวร์ (Schamber, 1990) นอกจากนี้ Lee (1988) และ Major (1989) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยว่า ปัญหาการขาดเงินงบประมาณ มีผลต่อการตัดสินใจในการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้

ปัญหาด้านซอฟต์แวร์ ซอฟต์แวร์ที่วิทยาลัยเทคนิคใช้ จะมีปัญหาในด้านซอฟต์แวร์ที่ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ใช้งานได้เฉพาะงาน ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ประภากร แก้ววรรณ (2540) ที่พบว่าซอฟต์แวร์ทำงานได้ไม่ครบทุกชุดคำสั่งงานหลักของห้องสมุด และไม่บูรณาการ

ปัญหาด้านผู้พัฒนาระบบ ผู้พัฒนาระบบมีปัญหาเกี่ยวกับการติดตั้งระบบ การถ่ายโอนข้อมูล การฝึกอบรมบุคลากร และการบริการหลังการติดตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัญญา วรรณวโรทร (2544)

3. ความต้องการในการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้

ด้านบุคลากร ห้องสมุดควรมีบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Xu (1996) และ ประภากร แก้ววรรณ (2540) ที่กล่าวว่า บุคลากร ห้องสมุดผู้ใช้งานระบบห้องสมุดอัตโนมัติควรมี ทักษะและความรู้เกี่ยวกับการใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ทั่วไป การใช้โปรแกรมห้องสมุด อัตโนมัติ นอกจากนี้ ห้องสมุดควรมีบุคลากรที่ดูแลระบบห้องสมุดอัตโนมัติโดยเฉพาะ (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2545) เพื่อจะได้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันที ที่ไม่ต้องรอผู้พัฒนาระบบ

ด้านงบประมาณ ความต้องการด้านงบประมาณ จะเป็นความต้องการเพื่อใช้ในการบำรุงรักษาฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ การจัดซื้อฮาร์ดแวร์เพิ่มเติม และฝึกอบรมบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภากร แก้ววรรณ (2540) และ Schamber (1990)

ด้านซอฟต์แวร์ ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ควรเป็นแบบบูรณาการ ง่ายต่อการเรียนรู้ และถ่ายโอนจากระบบเดิมสู่ระบบใหม่ได้ มีช่องทางการเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Schamber (1990) และ ประภากร แก้ววรรณ (2540) และ มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีมาตรฐานสากล

ด้านผู้พัฒนาระบบ ผู้พัฒนาระบบอาจเป็นบุคลากรในหน่วยงานหรือบริษัท แต่ควรให้ความสำคัญกับการดูแลหลังการติดตั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นการบำรุงรักษา หรือ การพัฒนาโปรแกรมให้ทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Schamber (1990)

ด้านฮาร์ดแวร์ ห้องสมุดที่ใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ได้รับจาก

โครงการห้องสมุดเทคโนโลยี ส่วนหนึ่งแล้ว เพียงแต่เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ได้รับ

เมื่อใช้งานไประยะหนึ่ง เกิดชำรุด ต้องมีการซ่อมหรือจัดซื้อมาเพิ่มในจำนวนที่เพียงพอต่อการใช้งาน รวมทั้งความต้องการอุปกรณ์ประกอบอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภากร แก้ววรรณ (2540) ที่กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดที่มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้นั้น ต้องการเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพและมีจำนวนพอเพียงต่อการใช้งาน เมื่อใช้งานไประยะหนึ่ง เกิดชำรุด ต้องมีการซ่อมหรือจัดซื้อเพิ่มในจำนวนที่เพียงพอต่อการใช้งาน รวมทั้งความต้องการอุปกรณ์ประกอบอื่น ๆ ที่ จำเป็นต่อการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภากร แก้ววรรณ (2540) ที่กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดที่มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้นั้น ต้องการเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพและมีจำนวนพอเพียงต่อการใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ในวิทยาลัยเทคนิคในปัจจุบัน มีการดำเนินการไปเพียงบางส่วน และส่วนใหญ่มีปัญหาในการดำเนินงาน ในทุกๆ ด้าน ได้แก่ด้านบุคลากร ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ งบประมาณ และผู้พัฒนาระบบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ตามความจำเป็น และ สนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับบรรณารักษ์
ควรมีการศึกษาความต้องการของห้องสมุดในการ
นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ให้สอดคล้องกับ
งบประมาณที่ได้รับ และศึกษาเปรียบเทียบคุณ
สมบัติของซอฟต์แวร์ก่อน ตัดสินใจเลือกใช้
ซอฟต์แวร์ตัวใดตัวหนึ่ง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้พัฒนาระบบ
ควรมีการพัฒนาซอฟต์แวร์ของระบบอย่างต่อเนื่อง

เนื่อง และควรทำให้บริการหลังการติดตั้งอย่าง
สม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่อง การใช้
ระบบห้องสมุดอัตโนมัติของสถานศึกษา
ประเภทวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ
วิทยาลัยเกษตรกรรม และวิทยาลัยสารพัดช่าง
เพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายห้องสมุดกรมอาชีว
ศึกษาต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- กรมอาชีวศึกษา. (2536). มาตรฐานห้องสมุดกรมอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : หน่วยงานพิเศษ
กองวิทยาลัยเทคนิค. กรมวิทยาลัยเทคนิค. [ม.ป.ป.]. รายละเอียดครุภัณฑ์ห้องสมุดเทคโนโลยี. [ม.ป.ท. :
ม.ป.พ.] (เอกสารอัดสำเนา).
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2545). E-Library : ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ : ดวงกมลสมัย.
- นิธิมา สังคหะ. (2542). ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ. ใน ห้องสมุดยุคใหม่ไอที. กรุงเทพฯ : SUM
Publishing.
- ประภากร แก้ววรรณ. (2540). การใช้คอมพิวเตอร์ในห้องสมุดวิทยาลัยเทคนิคในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรินทร์ อินมา. (2545). โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติที่ผลิตในประเทศไทย. ปทุมธานี : ห้องสมุด
สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย.
- Lee, L.T. (1988). **The effect knowledge and attitudes of library directorires and professional librarians toward library automation an automated programs in academic and research libraries in Taiwan, The Republic of China.** [Abstract]. In Dissertation Abstracts International, P50-04A. (Retrived April 8, 2003)
- Major, L.J. (1989). **An analysis of certain factors contributing to the automation of school library media and technical and service.** [Abstract]. In Dissertation Abstracts International, P49-10A. (Retrived April 8, 2003)
- Schamber, L. (1990). **Automation for the school library media center.** [Abstract]. In Eric Digest. Abstract No. ED327217. Retrived April 8, 2003 .
- Xu, H. (1996). The impact automation on job requirement qualification for catalogers and reference librarians in academic libraries. **Library Resource & Technical Services.** 40, (1) : 9-28.